

MARIBORSKI VEČERNIK

„JUTRA“

Cena 1 Din

Uredništvo in uprava: Maribor, Gosposka ul. 11 / Telefon uredništva 2440, uprave 2455
Izhaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri / Velja mesečno prejemnik
v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom 12 Din / Oglasi po ceniku / Oglase
sprejema tudi oglašni oddelček „Jutra“ v Ljubljani / Poštni čekovni račun št. 11.409

Odločitev Francije ali zlom Društva narodov

Lavalov položaj vedno težji — Francija lahko izgubi Anglijo, vse prijatelje in razbije Društvo narodov — Laval se bo baje le odločil za Anglijo — Odločnost v Londonu in pesimizem v Parizu

Laval bo moral odstopiti?

LONDON, 18. oktobra. Angleški tisk pričakuje, da bo Lavalova vlada najbrže že v nekaj dneh morala odstopiti, ker ji ne bo mogoče najti izhoda iz položaja, v katerega jo je spravila alternativa, da prelomi objube, ki jih je Laval dal Mussoliniju, ali pa da izgubi v bodoče podporo Anglije ter vseh svojih dosedanjih prijateljev in zaveznikov v Evropi. Anglija je tekom pogajanj s Francijo in Lavalom dokazala veliko potrpežljivost, sedaj pa je te potrpežljivosti konec. Francija bi morala poslušati vsaj svete človeka, kakor je sir Austin Chamberlain, ki je nekoč dejal, da ljubi Francijo kakor ženo, med tem ko izraža danes brezmejno začudenje zaradi francoskega oklevanja glede sodelovanja z Anglijo. »Evening Standard« pravi, da je oče locarnskega pakta prav na 10. obletnico podpisa napovedal v svojem intervjuju z urednikom dnevnika »Paris Soir« smrt temu paktu.

Prelom med Parizom in Londonom

LONDON, 18. oktobra. Vsi listi ugovarjajo, da je Lavalov posvetovalni predlog propadel in so s tem francosko-angleški odnosi stopili v križni stadij. Anglija je odločno odklonila umik svoje mornarice s Sredozemskega morja in sklenila staviti kolebajoči Franciji končno vprašanje, ali namerava izpolniti svoje obveznosti po paktu Društva narodov ali ne. Nadaljevanje dosedanje Lavalove taktike je nemogoče. Vendar pa pravijo listi, da je skoraj nemogoče, da bi se Laval mogel odločiti za Italijo. Baje pa stoji Laval na slišču, da bi mogla Francija pomagati Angliji samo v primeru, ako bi nastal oborožen konflikt v zvezi z izvajanjem sankcij, ne pa zaradi angleškega brodograja na Sredozemskem morju. Listi pravijo, da je to Lavalovo stališče v popolnem nasprotju s stališčem francoske vojske, ki meni, da je sodelovanje z Anglijo za Francijo življenjsko vprašanje. Ako se zaradi tega to stanje ne razčisti, bi mogel nastati popoln prelom med Anglijo in Francijo, kateremu bi sledil tudi polom Društva narodov. Baje na meni Laval, da je danes mnogo važnejši mir, kakor pa Društvo narodov.

Vendar za Anglijo?

LONDON, 18. oktobra. Laval je baje izjavil angleškemu poslaniku Clarku, da bo Francija le podprla Anglijo, ako bi bila napadena na Sredozemskem morju, vendar bo uradno sporočilo izdano šele prihodnji teden. Listi pa pravijo, da mora biti odgovor jase, ker bi sicer to pomenilo zlom.

PARIZ, 18. oktobra. Pariškega tiska se polagoma pesimizem. Listi pozivajo Laval, naj se že odloči in reši položaj.

Položaj se zaostruje

LONDON, 18. oktobra. Angleška vlada je sklenila, da je umik mornarice s Sredozemskega morja nemogoč, zlasti še, ker nastajajo napadi italijanskega tiska na Anglijo vedno ostrejši in vrši Ita-

lija velike vojaške priprave v Libiji in drugod. Senzacija je vzbudila vest, da je italijanska vazalna država Albanija mobilizirala nekaj letnikov svoje vojske in namerava Italija z njeno pomočjo zapreti Jadransko morje ter Sredozemsko morje med Sicilijo in Libijo. Vendar pa je gotovo, da se v Italiji blokade boje, ker so prepričani, da bi pomenila vojno. Anglija se pa ne more v nobenem primeru ukloniti in ne želi izven Ženeve nobenih pogajanj.

Sankcije že sedaj

ŽENEVA, 18. oktobra. Konferenca za

sankcije namerava napraviti korake pri vladah Združenih držav severne Amerike in Nemčije zaradi sodelovanja pri izvajanju sankcij. Uradno pa bo Društvo narodov pozvalo k izvajanju sankcij nečlanice tedaj, ko bodo sankcije že polno močno uveljavljene. Kakor se zdi, bodo že ta teden sprejele sankcije prvega dela, nanašajoče se na izvoz orožja in sirovin v Italijo ter se bo takoj naročilo njih uveljavljanje. Nekatere države so z izvajanjem sankcij že pričele. Tako so Poljska, Grčija in Kuba že ustavile Italiji dobavo orožja, streliva in sploh vsega vojnega materiala.

Na bojiščih se grade postojanke

Abesinska koncentracija dovršena — Sedaj se šele prične prava vojna

Parada v Adis Abebi

LONDON, 18. oktobra. Reuterjev urad poroča, da je bila včeraj prirejena v Adis Abebi velika vojaška parada, katere se je udeležilo okoli 50.000 mož. Paradi je prisostvoval tudi cesar Haile Selasije, ki se je ob tej priliki poslovil tudi od 4000 vojakov svoje garde. Njegova garda odhaja namreč tudi na severno bojišče. Tekom parade je vojni minister ras Mulugeta potegnil sabljo, se postavil pred cesarja in dejal: »Pripravljene smo poginiti za Abesinijo!« Ras Mulugeta je tekom današnjega dne odpotoval s 100.000 možmi v Desie, kjer bo glavni stab abesinske vojske. Jutri ali pojutrišnjem odpotuje tja tudi cesar. Pri včerajšnji paradi je izdal cesar na vojsko proglas, v katerem stoji med drugim: »Kadarkoli morete, se spustite v gverilsko vojno. Ko zagledate sovražna letala, ne ostanite skupaj, ampak se razbežite.«

Stik obeh front

PARIZ, 18. oktobra. Po poročilih iz Abesinije, katera potrjujejo tudi Italijani, sta se armadi rasa Sejuma in rasa Kase na severni fronti strnili v neprekinjeno fronto pred vso italijansko fronto in pripravili utrdbe. Abesinci so izkopali povsod na najboljših mestih za obrambo strelske järke in kaverne. Nekatere postojanke so zgrajene celo iz betona. To dokazuje, da nameravajo Abesinci na vsak način zaustaviti vsako nadaljnje prodiranje italijanske vojske na severu. Tudi koncentracija čet je na vseh bojiščih že več ali manj docela dovršena. Zaradi tega je treba pričakovati, da se bo prava vojna med Abesinijo in Italijo pričela šele sedaj.

Načrt rasa Sejuma

ADIS ABEBA, 18. oktobra. Tu se zatrjuje, da je cesar dal nalog rasu Sejumu, naj prične na severozahodni ofenzivo proti Italijanom, da jim iztrga Aksum. Abesinci nameravajo tu vdreti na skrajnem severozahodu v italijansko Eritrejo in prisiliti na ta način Italijane, da se sami umaknejo iz Aksuma brez posebnih bojov, ker bi sicer bilo njihovo desno krilo obkoljeno. Potrjujejo se tudi

vesti, da so Abesinci zgradili strelske järke in močne utrdbe. V okolici severno od Makale so zavzeli povsod obrambne položaje, ker pričakujejo na tem mestu nov napad Italijanov.

Dež in malarija

LONDON, 18. oktobra. V pokrajini Ogaden si stojita sedaj nasproti italijanska in abesinska vojska, ki je izkopala strelske järke. Dež, ki bo trajal najbrže do konca tega meseca, onemogoča Italijanom prodiranje na tem ozemlju in jim dela velike preglavice. Mimo tega je pričela med italijanskimi vojaštvom razsajati mrzlica. Dež ovira tudi akcijo italijanskih letal. Po italijanskih poročilih ni na nobenem bojišču važnejših dogodkov, samo na severu so italijanska letala bombardirala nekatere kraje in abesinske postojanke. V Adigratu so pa priredili včeraj Italijani parado, pri kateri so proglasili pribeglega rasa Gugso za tigranskega kneza.

Priprave v Egiptu

PARIZ, 18. oktobra. Iz Kahire poročajo, da se egiptska vlada naglo pripravila na izvajanje sankcij. Pričakuje se, da bo že te dni proglašeno obsedno stanje. Na meji italijanske Libije in Egipta se zbirajo velike italijanske in angleške čete, ki grade strelske järke in utrjene postojanke.

Starhemberg gospodar Avstrije

DUNAJ, 18. oktobra. Knez Starhemberg je z uporabo oboroženega hajmvera izsilil včeraj rekonstrukcijo avstrijske vlade tako, da so izpadli iz nje vsi Starhemborgovi nasprotniki. Schuschniggova vlada je včeraj odstopila in je bila zvečer imenovana nova, v kateri je Schuschnigg sicer še kancelar in Starhemberg podkancelar, vendar pa je dejanski gospodar položaja Starhemberg s hajmverom.

Knez namestnik v Parizu

PARIZ, 18. oktobra. Njegovo Visočanstvo knez namestnik Pavle je prispel s kneginjo Olgo in knezom Arzeonom v Pariz. Na kolodvoru jih je sprejel poseben odposlanec predsednika republike

v spremstvu ministrskega predsednika in zunanjega ministra Laval, jugoslovanskega poslanika in drugih odličnikov. Francoski listi pozdravljajo pristržno prihod visokih gostov in naglašajo, da se bo Nj. Vis. knez Pavle sešel tudi s francoskimi državniki ter razpravljal z njimi o velikih vprašanjih sedanjega položaja. Prihod kneza Pavla v Pariz torej velikega pomena.

JRZ POTRJENA.

BEOGRAD, 18. oktobra. Notranji minister je potrdil sklep o dovoljenju ustanovitve in delovanja JRZ.

Na tistišcu domače politike

Politični ocvirki

Halštatska JRZ. V Trzinu smo slišali: »Slovenski del JRZ je že od svojih davnih časov organiziran. To (JRZ?) je naša prirojena skupnost, ki nas je ohranila pred vsem pritiskom tujca, poslednjič pred pritiskom ošabnega Dunaja. In ko med svetovno vojno mož in fantov (JRZ?) ni bilo doma, so žene delale propagando za Jugoslavijo. To so bile naše organizacije Prosvetne zveze. Medklic: »Kje pa je bila takrat JRZ?« — Tako, sedaj vemo: Slovenska JRZ obstoja že od vekomaj, obstojala je tudi že za časa Avstrije in svetovne vojne. JNS pa takrat še ni bilo. Ko je lani prof. Baš izkopal v starih grobovih neke posode, so bila na eni čudna znamenja, ki jih doslej še ni bilo mogoče prečitati. Po tem odkritju pa ni dvoma, da pomenijo JRZHD (Jugoslovanska radikalna zajednica halštatske dobe).

Krogle in kroglice. »Človek, ki ima samo nekaj ljudi okrog sebe, tiste ob širokih cestah, vse druge pa proglasi za protidržavne, zato ker so proti njemu, je največji nasprotnik države in najbolj nevaren državni ideji. Naše ljudstvo je pa ostalo kljub temu, da je bilo za tako poglašeno, mirno in ni seglo po kroglah, ker je vedno upalo, da si bo s kroglicami lažje kovalo svojo pravico.« Iz govora na shodu JRZ v Trzinu. Mi pa mislimo, da za krogle »klerikalni narod« ni in nikoli ne bo zaradi tega, ker se more kdo boriti s krogli samo tedaj, ako ima za cilj ideje in ideale, ne pa le strankarsko koritarstvo.

Iz pisarne JRZ. Predzadnja številka »Osišanege ježa« vsebuje sledeče sporočilo: »Pisarna JRZ, ki ima čast biti v prvem nadstropju hotela »Pariz«, obvešča vse prizadete, da se bodo v pisarniške prostore puščale samo one osebe, ki bodo že na pragu pozdravljale z enim sledečih pozdravov: »Živel Pašić!« — »Selamet!« — »Hvaljen Jezus!« — »Dobro jutro!«, »Dober dan!« in »Dober večer!« se v dneh težke krize ne bodo več li na znanje.«

Kaj pa trboveljski premog? Današnja »Delavska politika« piše: »Trboveljski premog v Kranju. Po poročilu »Poned. Slovenca« je g. minister dr. Krek izjavil v Kranju: »Pripovedujejo in pišejo naši nasprotniki, da je vprašanje trboveljskega premoga rešeno definitivno v škodo rudarjev in rudnikov... Zavedamo se, da je to borba... za 500 rudarskih družin. Povem vam, da to vprašanje premoga še ni rešeno... in zato ne smete verjeti tem... veštem.« Prepričani smo, da bodo tej ministrov izjavi sledili učinkoviti ukrepi in da bodo rudniki iz Slovenije še naprej dobavljali vsaj toliko premoga, kakor za časa Uzunovića in Jevtića.«

Mariborski problemi

Seja mariborskega mestnega sveta

Znižanje prejemkov mestnim uslužbencem — Odobritev proračunskega osnutka za socialno skrbstvo — Ureditev nekaterih javnih prostorov — Ponovna anketa o pravilniku o napravi in vzdrževanju hodnikov — Nakup nepremičnin za mestno dnevno zavetišče v Magdalenskem okraju — Vprašanje o znižanju najemnin v mestnih hišah

Za sinočnjo sejo mestnega sveta občine mariborske je bilo v mestu živahno zanimanje, saj je bila takorekoč prva seja, ki jo je imel novo imenovani mestni svet. Na galeriji se je zbralo nekaj več občinstva kakor po navadi, ki pa ni prišlo na svoj račun. Ker ni imel mestni predsednik g. dr. Juvan ničesar poročati iz predsedstva, so takoj sledila poročila posameznih odsekov.

Za upravni odsek je poročal član mestnega sveta g. dr. Fero Miler. Sporočil je mestnemu svetu najprej odsekov sklep in predlog o ureditvi plač mestnih uslužbencev. Odsek je sklenil, naj se osnovne plače mariborskih mestnih uslužbencev zvišajo in izenačijo s prejemki državnih nastavljenecv. Ker pa je v naredbi o znižanju prejemkov državnih uslužbencev predvideno tudi znižanje prejemkov samoupravnih uslužbencev, predlaga odsek, naj bi se mariborskim uslužbencem njihovi prejemki znižali za 5 odstotkov, tako da bi se jim 1. novembra odtegnilo 10 odst. za oktober in november. Ob enem pa bodo morali podpisati reverz, da bodo pristali na razliko pri odtegljajih, v koliko bi ta utegnili nastati, ko bo zadeva znižanja prejemkov definitivno rešena. (Glede prevedbe in znižanja prejemkov magistratnim uslužbencem v Mariboru je naš list že v ponedeljkovi številki zavzel svoje stališče. Op. ur.)

V debati o znižanju prejemkov se je prijavil k besedi samo član mestnega sveta g. Petejan, ki je predložil mestnemu svetu mariborskemu, da je občina samoupravna enotica in da ni potrebno, da bi sledila vzgledu države in si osvojila njeno naziranje glede znižanja prejemkov svojim nastavljenecem. Tudi je opozoril mestni svet, da utegne prevedba in znižanje prejemkov mestnih uslužbencev tangirati službeno pragmatiko. Svoje izvajanje je podkrepil z namero vlade, ki namerava revidirati svojo uredbo glede znižanja prejemkov državnih nastavljenecv, ker je napravila v vrstah državnih uslužbencev veliko nezadovoljstvo. Izjavil je, da bo glasoval proti vsakemu znižanju, nakar ga je mestni predsednik zavrnil s pripombo, da je zakon zakon, naredba pa je naredba.

Sprejet je bil nadalje uradni predlog odseka, da se pooblašča mestni predsednik glede namestitve novega gradbenega inženjerja. Zavrnili pa je mestni svet vse pritožbe in ugovore zoper zaračunitev uvoznine, ugodno je rešil le dve prošnji v zadevi pasje davščine. Z zazidavo bloka med Žitno in Jezdarsko ulico ter Betnavsko cesto, proti kateremu ugovarja tvrdka Avgust Ehrlich, pa se bo glede varščine še bavil mestni gradbeni urad.

Proračun socialnega skrbstva.

Boli kakor druga leta je komplicirana letos zadeva glede proračuna mestnega socialnega skrbstva za leto 1936-37. Član mestnega sveta g. Aljančič, ki je referent socialnega odseka, je poročal, da je načelnik socialno-političnega urada predložil odseku zadevni proračunski osnutek in da je odsek ugotovil nekatera minimalna zvišanja postavk, in to le v najnujnejših primerih. Ker pomožna akcija za revne sloje mestnega prebivalstva ne nudi več potrebnih sredstev, je občinska uprava pred velikim in težavnim vprašanjem, kje naj dobi potrebna sredstva za omiljenje vedno naraščajoče bede in brezposelnosti. Mestni svet je proračunski osnutek socialnega odseka soglasno sprejel in bo o njem razpravljala še odbor za sestavo proračuna. Za okrajnega mladinskega predstojnika za V. okraj je mestni svet soglasno imenoval učitelja g. Vekoslava Špangerja.

Program za izdelavo regulacijskega načrta sprejet.

Na dnevnem redu gradbenega odseka, za katerega je poročal član mestnega sveta g. Stabej, so bile razne važne za-

deve, o katerih so bile nekatere sprejete, druge pa zopet brez stvarnih debat odklonjene, kar je dokaz, da se še novo imenovani mestni svet ni mogel popolnoma uživeti v razmeroma kratkem času v svojo važno funkcijo. Značilno je, da je bil soglasno sprejet predlog, da se bo vprašanje nakupa mariborskega gradu ponovno temeljito preresetalo, vendar pa je bil načelno sprejet uradni predlog, ki ga podpira celo g. škof, naj bi se bivša kino-dvorana preuredila v reprezentančno dvorano, ki naj bi služila tudi v sejne namene mestnega sveta. Ob enem naj bi se primerno preuredili tudi nekateri stranski prostori, dočim se vsi ostali prostori v prvem nadstropju v gradu oddajo v najem mariborskemu Muzejskemu društvu. K predlogu, ki je bil soglasno sprejet, je mestni predsednik pripomnil, da se bo moral mestni svet še posebej baviti z vprašanjem, kako naj se grad čim rentabilnejše izrabi. Sprejet je bil nadalje uradni predlog mestnega gradbenega urada o programu za izdelavo regulacijskega načrta mesta Maribora in okolice z dodatnim predlogom o razširitvi regulacijskega teritorija na del kamniške občine. Soglasno je bil nadalje sprejet uradni predlog glede ureditve prometa na Glavnem trgu s pripombo, naj se pri ureditvi upošteva še postavitev potrebne bencinske črpalke. O ureditvi Kralja Petra trga pa bo še ponovno razpravljala upravni odbor, ker je bila upoštevana pripomba člana mestnega sveta g. Sluge, da je predstavnik Zdrženja prevoznikov takorekoč prisilil na pristanek podpisa predloženega načrta mestni gradbeni urad. O pravilniku bencinskih črpalk bo razpravljala še pravni odsek, zaradi pravilnika o napravi o vzdrževanju hodnikov, ki je že dobil svojo veljavnost in moč z razglasitvijo v »Službenem listu«, pa bo mestni svet sklical še posebno anketo, na katero se bodo povabili tudi predstavniki Društva hišnih posestnikov. Zarimiva debata pa se je razvila o pravilniku o zaščiti prazgodovinskih, zgodovinskih in umetniških spomenikov, čeprav je pravilnik samo začasn in bo izgubil svojo moč in veljavo, čim bo izdelan regulacijski načrt mesta Maribora, ki je nujna zadeva in ga banska uprava že urgira. Končno je bil še sprejet uradni predlog, da regulira mestni gradbeni urad Tomšičev drevored iz sredstev, ki jih ima na razpolago.

Finančne zadeve.

Za finančni odsek je poročal član mestnega sveta g. Vladimir Pušenjak. Občina je prodala hišico v Dalmatinovi ulici, ki jo je zgradil mestni gradbeni urad iz starega materiala Turkove hiše, za 90.000 Din davčnemu kontrolorju g. Josipu Mastenu, ki jo bo plačal z hranilno knjižico Mestne hranilnice, glasečo se na znesek 25.000 Din, preostanek pa v mesečnih obrokih po 600 Din. Druga hišica pa se bo prodala na prihodnji seji, ko se bo zgledil primeren reflektant. Sadnemu seimu v Mariboru je mestni svet odobril še 2000 Din podpore in ga oprostil tudi vseh davščin za časa sejma. Sprejet je bil uradni predlog, da se stroški za podaljšanje glavne vodovodne cevi v bre-mne mestne občine zvišajo od 20 na 40 m, kar bodo zlasti pozdravili graditelji novih hiš. Mestni svet je nadalje odobril prodajo hiše v Cankarjevi ulici za 325 tisoč dinarjev in nakup dvodružinske stanovanjske hiše in pripadajočih parcel za mestno dnevno zavetišče v magdalenskem predmestju za znesek 300.000 Din, ki pa naj gre iz posojila za nove šole. Odboru za dovršitev banovinske ceste na Pohorju proti Mariborski koči in Pohorskem domu je odobril subvencijo v znesku 5000 Din. Končno je še ugodno rešil več prošnji za pavšalirane uvoznine, odklonil pa nekatere prošnje za znižanje raznih mestnih davščin.

Za obrtni odsek je poročal podžupan g. Frarjo Žebot, za Mestna podjetja pa g. dr. Juvan. Mestni svet je odklonil uradni predlog Mestnih podjetij za prodajo posestva v Bresternici, ker bo občina še nadalje obdržala koncesijo za lastno elektrarno. Na vprašanje člana mestnega sveta g. Petejana glede znižanja najemnin v mestnih hišah in v za-

silnih stanovanjih, je predsednik pripomnil, da so najemnine v mestnih hišah že za 30 do 40 odst. nižje, kakor pri privatnikih in da bo uprava mestnih hiš sicer načela vprašanje znižanja, vendar pa ga bo morala rešiti zelo previdno. Skušala bo slediti vzgledu mestne občine ljubljanske. Sledile so volitve v nekaterih odborih in odsekih ter tajna seja.

Socialni problemi

Pravilnik k uredbi za zaposlitev tujih državljanov

Znatne olajšave pri zaposlitvi tujih državljanov jugoslovanske narodnosti

Namestnik ministra za socialno politiko g. Komnenovič je izdal pravilnik za uporabo uredbe za zaposlovanje tujih državljanov. Ta pravilnik pravi v prvem členu, da smejo dobiti tuji državljani jugoslovanske narodnosti dovolitev za zaposlovanje, če podajo verodostojne dokaze, da so jugoslovanske narodnosti. Za tak dokaz se smatra poročilo ustanov ali organizacij, ki jih določi minister za socialno politiko in narodno zdravje. Sedaj so izšla v »Službenih Novinah« še navodila k gornjemu pravilniku, ki pravijo, da bodo dajali poročila o verodostojnosti dokazov jugoslovanske narodnosti v smislu gornjega pravilnika Savez jugoslovanskih emigrantskih združenj s sedežem v Beogradu in njegove organizacije na sedežih banskih uprav.

Tuji državljani jugoslovanske narodnosti se smejo v prvih šestih mesecih po prihodu v našo državo zaposlovati na osnovi dovolitve za bivanje, ki jo izda državno krajevno policijsko oblastvo, kjer pa takega ni, občupravno oblastvo prve stopnje. To je treba naznačiti na dovolilu za bivanje. Mesec dni pred iztekom šestmesečnega roka morajo take osebe zaprositi za dovolitev za zaposlovanje. Pristojno prvostopno oblastvo sme interesu v smislu posebnih določil dovoliti zaposlovanje na ozemlju naše države za odrejen ali za neodrejen čas po tretjem odstavku čl. 8 uredbe in mu dati izkaznico o poklicu (višnjeje barve). Tudi državljani jugoslovanske narodnosti, ki so bili pred 30. aprilom t. l. na ozemlju naše države in nimajo dovolitve za zaposlovanje, se smejo zaposlovati do konca leta 1935 na osnovi dovolitve za bivanje; oni pa, ki imajo pravilno dovolitev za zaposlovanje in so bili pred 30. aprilom 1935 na ozemlju naše države, morajo do konca leta 1935 zamenojati svoje dovolilo z izkaznico o poklicu (višnjeje barve).

Na tuje državljane jugoslovanske na-

rodnosti se ne uporabljajo utesnitve iz drugega odstavka čl. 5 uredbe (glede vsakoletne kontrole razlogov, ki so bili merodajni glede izdaje dovolitve) in iz prvega odstavka čl. 6 (ki pravi, da sme biti tuji državljani zaposleni samo v času in svojstvu ter pri podjetju, ki so označena v dovolilu). Prav tako ne veljajo utesnitve čl. 9 uredbe in torej ni izdaja dovolitve vezana na pogoj, da delodajalec zaposluje zaradi usposobitve poleg tujih državljanov vsaj enako število naših državljanov in da je podaljšava dovolitve odvisna od važnosti dela tujega državljana za napredek gospodarstva in za strokovno izpopolnitev domačih delavcev. Tudi se ne uporabljajo na tuje državljane jugoslovanske narodnosti omejitve čl. 22 uredbe (prepovedi zaposlovanja v poedinih krajih ali v poedinih strokah) in čl. 23 uredbe (glede pobiranja letnih taks za zaposlitev). Končno ne veljajo za tuje državljane jugoslovanske narodnosti določbe čl. 14 uredbe glede individualne delavne pogodbe, ki jo mora sicer skleniti delodajalec s tujim državljanom in jo mora potrditi policijsko oblastvo, in tudi ne določbe čl. 15 uredbe, po kateri je sicer treba tujega državljana, ki ima osebno dovolitev, prijaviti v 10 dneh po zaposlitvi prvostopnemu oblastvu, ki je dovolitev izdalo.

Pravilnik za uporabo uredbe o zaposlovanju tujih državljanov določa glede zaposlitve tujih državljanov jugoslovanske narodnosti le to, da se morajo vsi tuji državljani jugoslovanske narodnosti prijaviti vsako leto v mesecu maju pristojnemu državnemu krajevemu policijskemu oblastvu, kjer pa takega ni, občupravnemu oblastvu prve stopnje zaradi evidence. Delodajalec ni dolžan vpisovati te osebe v register tujih delavcev po točki 15 uredbe, temveč le v register delavcev po čl. 21 zakona o zaščiti delavcev.

Sportna gibanja

Banovinske strelske tekme

Lopi uspehi dveh mariborskih strelicev

Tudi letos so se vršile v Ljubljani od 6. do 13. oktobra banovinske strelske tekme strelskega okrožja in Slovenskega lovskega društva, podružnice Ljubljana. Tekmovanje je bilo zelo komplicirano in se je zahtevala hitrost, točnost in spretnost strelca. Na lovskehi tarčah so tekmovali znani bivši prvaki G. Gorup iz Zagreba, g. Jakil iz Karlovca in g. Hainrihar iz Ljubljane. Tudi Mariborčanov ni manjkalo, ker povsod kjer so le tekme, se naši mariborski strelci dobro postavijo. Tako sta letos tekmovala na banovinski strelski tekmi v Ljubljani naša odlična strelca g. Alojz Sprager in Robert Vukmanič, ki sta dosegla lepe rezultate.

Vseh tarč je bilo postavljenih 14. Na tarči »stoječi srnjak« 150 m daljave je dosegel Gorup (Zagreb) 46 točk, Bakarčič (Ljubljana) 46, Hainrihar 43, Sprager (Maribor) 42, Vukmanič 41. Na tarči »divja koza« 225 m odaljenosti je dosegel Vukmanič (Maribor) 54 od 70 mogočnih točk, Gorup (Zagreb) 50, Jakil (Karlovce) 41, Hainrihar (Ljubljana) 39, A. Sprager (Maribor) 31. Pri streljanju na glinaste golobe je zasedel Sprager I. mesto, Robert Vukmanič II. mesto, Jakil (Karlovce) III. mesto. Na »letečega zajca« I. Vukmanič, II. Hainrihar, III. Jakil.

Na tarči za prvenstvo Slovenskega

lovskega društva je dosegel Robert Vukmanič (Maribor) 153, Hainrihar (Ljubljana) 136, Gorup (Zagreb) 128, Sprager (Maribor) 125 točk.

Na lovskehi tarčah so imeli pravico tekmovali vsi člani Slovenskega lovskega društva in Ostrostrelskega društva, dočim so na tarčah okrožne strelske družine v Ljubljani smeli tekmovali samo člani zveznih strelskih družin ljubljanskega strelskega okrožja, medtem ko na tekmah mariborskega strelskega okrožja tekmujejo lahko vsi člani vseh strelskih družin v državi.

Sodniški odbor pri OOLNP, službeno. V nedeljo 20. oktobra 1935 sodijo sledeči sodniki: »Drava« : »Ptuj« g. Kopic (sporazum.), »Rapid« : »Celje« g. Bizjak, ev. predtekmo sodniški kandidat Murko.

Zboljšanje položaja monopolskih delavcev. Večja delegacija zastopnikov zveze monopolskih delavcev je bila danes pod vodstvom generalnega tajnika Delavske zbornice Beliča pri generalnem ravnatelju državnih monopolov in mu obrazložila zahteve delavstva glede na novi pravilnik o delu in pokojninah. Ravnatelj inž. Markovič je obljubil, da bo po svojih močeh storil vse, da se delavcem njihove zahteve izpolnijo.

Mariborske in okoliške novice

Solidarna mladina in jugoslovanska bodočnost Iz ciklusa predavanj društva »Nanos« — Slajno uspeli mladinski večer

Kako posrečeno je izbran spored predavanj, ki jih prireja društvo »Nanos« v tem tednu, nam priča dejstvo, da je vsako predavanje naravnost slajno obiskano. Pred veliko polno nabito dvorano Narodnega doma je predaval preteklo sredo zvečer g. prof. Lojze Bizjak naši mladini, ki je navdušeno pozdravila v svoji sredi tudi predsednika Zveze jug. emigr. združenj g. dr. Čoka.

Predavatelj g. prof. Bizjak je v temeljitih izjavah pozval našo mladino na narodno delo, k narodni zavesti in s krepkimi povdarki vžgal v njej ponos, da je naša in naše domovine bodočnost. Predložil ji je težavne in važne naloge, ki jo čakajo, opozarjal, da nosi v svojih rokah usodo zdravega jugoslovanstva, ki je in bo trdna podlaga vseh mladostnih stremenj, vse solidarnosti in vzajemnosti mladih idej in načelnih problemov. V nadaljnjih besedah, ob katerih so se mladini iskriale oči in ji je srce burneje bilo v mladih prsih, je predavatelj poudaril pomen nacionalne vzgoje in zavesti. Naglasil je svete pravice in dolžnosti, ki jih ima naš narod, da hrani svoje pred grabežljivostjo in lakomnostjo tujca. Podčrtal je pomen in sadove našega narodno-obrambnega dela, ki ima visoko etično vrednost. Pokazal je mladini veliko ljubezen in požrtvovalnost, ki jo

z veliko bolečino izkazuje svoji rodni grudi, ki je naša gruda, teptani in zasluženi narod onstran meje. Podžgal je vero v lepšo bodočnost in ljubezen do nesrečnih bratov in sester v srcih naše mladine in ji naročil, da ne sme opustiti niti trenutka, da bi njene misli ne pohitele tja preko.

Z velikim gnevom v duši je mladina sledila onemu poglavju predavanja, ko jo je predavatelj seznanil z vseno krivicami in z vsem trpljenjem, ki ga mora prenašati naš zasluženi narod. Z vnešenimi besedami: »Mladina, dvigni svoj narodni ponos in sebe, ohrani trdno vajeti narodne bodočnosti v svojih rokah, varuj gomilo in svetinje svoje krvi in časti, da bo Tvoj narod ponosen na te in da bodo iz Tvojih vrst rasli novi heroji naše velike domovine!« Za svoja izvajanja je bil predavatelj deležen spontanega aplavza.

Ko se je vihar navdušenja polegel, je recitiral g. Marion učinkovito primereno pesem. Nastopil je nato pevski zbor 8. a razreda klasične gimnazije pod vodstvom g. Hönlmanna in prav ubrano zapel več pesmi. Z učinkovitim in z umetniško dovršenim predvajanjem na harmoniki g. Lakoška je bil slajno uspeli večer, ki je bil namenjen naši mladini zaključen.

† Dr. Karel Koderman

Včeraj je na svojem posestvu v Dobrni nenadoma umrl znani bivši mariborski odvetnik in javni delavec dr. Karel Koderman. Ves smo prejeli v zadnjem trenutku in bomo o smrti odličnega mariborčana in narodnjaka poročali obširneje jutri.

Izsledena družba kolesarskih tatov

Mariborska policija je imela zopet uspeh. Njenim varnostnim organom se je posrečilo izslediti malo družbo kolesarskih tatov, ki je bila nekaj mesecev pravi strah mariborskih kolesarjev, saj niso bila njihova kolesa nikjer več varna. Tako je včeraj stražnik aretiral mladega, komaj 18-letnega posestniškega sina Pavla Kranjca iz Zg. Porčiča in ga privedel na policijo. Tam se je izkazalo, da za kolo, na katerem se je vozil, ni imel prometne knjižice in je prišel pri zasliševanju v veliko in vidno zadrego. Končno je priznal, da je ukradel v okolici Celja še popolnoma novo žensko kolo, kolesa pa je kradel tudi v Mariboru. Izdal je tudi svoja dva prijatelja, s katerima je prirejal lov na tuja kolesa. Tudi ta dva tatitca bosta aretirana ter so orožniki že šli po njiju v Zg. Porčič. Tako bodo kolesarji vsaj za nekaj časa brez skrbi.

Slovo priljubljenega častnika. Za poveljnika samostojnega topniškega polka v Beogradu je imenovan poveljnik tukajšnjega 32. topniškega polka podpolkovnik Mihajlo P. Radovanovič. Odhajajoči g. podpolkovnik si je v teku svojega službovanja v Mariboru pridobil v vseh mariborskih družabnih krogih priljubljenost in simpatije. Ob njegovem odhodu iz Maribora želimo odličnemu častniku čim lepše uspehe na novem službenem mestu.

Tržni nadzornik g. Hinterlehner upokojen. Na sinočnji seji je mestni svet odobril predlog odseka o upokojitvi tržnega nadzornika, veterinarskega nadsvetnika g. Hugona Hinterlehnerja. Kakor pa smo izvedeli, se bo g. Hinterlehner pritožil zoper upokojitev na višjo instanco, ker nasprotuje odlok o upokojitvi službeni pragmatiki.

Upokojitve v magistratni službi. Upokojeni so bili: tržni revizor in poduradnik Mihael Deutschmann, gradbeni delovodja Adolf Milner, strojnik-paznik mestne klavnice Franc Marko in poduradnik Alojzij Scheucher.

Napredovanje v magistratni službi. Po pragmatiki so v višjo stopnjo napredovali pri mestni občini: mestni fizik dr. L. Novak, ravnatelj mestne klavnice dr. Maks Rojko, tehnični oficijal Franc Bezljaj, pisarniški nadoficijal Ljudevit Zoržut, magistratni uradniki Božidar Kolar, Ivan Andlovce in Eliza Bahurova. Vodji konskripcijskega urada, nadoficijalu Krambergerju, pa se je priznala funkcijska doklada.

Novi mariborski občani. V taini seji mestnega sveta so bili sprejeti v članstvo mestne občine mariborske: Alojzij Čobec, Andrej Dobnikar, Franjo Drozg, Rozalija Gobec, Franjo Kebrič, Jože Klemenčič, Franc Krameršič, Rihard Lettner, Jožefa Mori, Antonija Pukšičeva, Stanko Reš, Anton Robiňak in Ferdinand Postržin.

Zna na podpora sadnemu sejmu v Mariboru. Sadjarske in kmetijske podružnice na bivšem Spodnjem Štajerskem so organizirale v Mariboru prvi sadni sejem, ki bo v času od 26. do 29. oktobra. Kmetijski minister je odobril odboru za prireditev sejma znatno podporo v znesku 20.000 Din.

Otvoritev Kacijanerjeve ulice. Na včerajšnji seji mestnega sveta je bil sprejet predlog mestnega gradbenega urada o otvoritvi Kacijanerjeve ulice, ki bo šla po svetu, ki je last erarja. Otvoritev Kacijanerjeve ulice je bila nujno potrebna.

Pirčevo brivnico bodo podrli. L. 1927 je mestni svet mariborski dovolil zgraditi brivskemu mojstru g. Radivoju Pirču majhen brivski paviljon na občinskem svetu v Cvetlični ulici. Ker pa gradnja na vogalu Aleksandrove ceste in Cvetlične ulice ljubljanski podjetnik g. Batjel veliko trgovsko in stanovanjsko hišo in je postalo vprašanje regulacije gornjega dela Cvetlične ulice nujno, je mestni gradbeni urad predložil mestnemu svetu odstranitev Pirčevega paviljona. Čeprav je brivski mojster g. Pirc na sinočnji seji delil članom mestnega sveta listke s prošnjo, naj bi prizanesli njegovemu paviljonu, je vendar mestni svet v tajni seji odklonil njegovo prošnjo. Pirčev paviljon se bo torej podrł.

Bolgari na Pobrežju. Bolgarski vrtnarji so zelo priljubljeni mariborskim gospodinjam, trn v peti pa so mariborskim in okoliškim vrtnarjem. Zaradi njih se je letos pomlad vnela na trgu pravcata bitka. Bolgarski vrtnarji so uvideli, da bi mariborske gospodinje zelo težko izhajale brez njih, zato so sklenili kupiti na Pobrežju večji kompleks zemlje ob Gajevi in Malgajevi ulici in si tam urediti

svojo vrtnarijo, da bodo bližje mariborskemu trgu, ki ga bodo mogli na ta način še izdatneje zalagati s svežim in še cenejšim sočivjem.

Mariborski grad gori... V nedeljo 20. oktobra dopoldne ob 10. uri bo imela mariborska gasilska četa veliko jesensko gasilsko vajo. V akcijo bo morala stopiti z vsemi svojimi modernimi gasilskimi pripomočki. Ob 10. uri bo naznanil plat zvona, da je mariborski grad v plamenih. Takoj se bodo podali tja gasilci in bodo pripeljali s seboj vodo za gašenje v tanku, tako da bodo že v prvi polovici minute brizgnili na goreči objekt močni curki vode iz dveh cevi. Med tem pa bodo stopili v funkcijo že vsi hidranti in bodo verjetno mariborski gasilci zaradi preteče nevarnosti morali črpati vodo celo iz Drave. Vaja, ki se bo vršila ob vsakem vremenu, bo silno zanimiva ter bo prikazala meščanom vedno pripravljeno in udanost mariborske gasilske čete.

Oleptševalno in tujkoprometno društvo za mesto Maribor in okolico ima svbjo redno letno skupščino v torek 22. oktobra 1935 ob 19. uri v restavracijskih prostorih »Grajske kletje« v Mariboru z običajnim dnevnim redom.

Sokolsko društvo Maribor matica. Pozivamo brate in sestre, da se v čim večjem številu udeležijo poslovnega sestanka, ki ga priredi br. Sokolsko društvo Maribor I. v soboto 19. oktobra br. gen. Putnikovič in Hadžiču ter dr. Cerkevniču. Začetek ob 20. uri v telovadnici v inž. podoficijski šoli. Zdravo!

Sokolsko društvo Maribor III. Krčevina—Košaki vabi svoje članstvo, da se udeležijo po možnosti odhodnice bratov generala Hadžiča in Putnikoviča v soboto 19. oktobra, ki bo zvečer v kadetnici inž. podofic. šole.

Fantazija z novimi svetlobnimi učinki in velemestni spored dnevno v »Veliki kavarni«.

Slovensko trgovsko društvo v Mariboru priredi s svojim pevskim zborom v nedeljo 20. oktobra popoldne izlet v Laznico k Dobljekarju. Društvo vladno vabi svoje člane in društvo naklonjeno občinstvo, da se tega družabnega izleta v čim večjem številu udeležijo.

Dr. Čermelj, dr. Vrčon, dr. Dekleva bodo jutri zvečer ob 8. uri govorili v Narodnem domu t. o. naši propagandi, 2. o. položaju naše manjšine ter o konfincijah. Udeležite se teh predavanj, oziroma referatov.

V soboto 19. ob 14. uri in v nedeljo 20. oktobra ob 11. uri »Fantom X« je velik kriminalni film. Predvaja se po globoko znažanih cenah v »Grajskem kinu«.

Abesinija 1935 je vefilm, ki je najpopularnejši in najaktualnejši film, ki se bo predvajal v celoti samo v »Grajskem kinu«. To niso samo odlomki iz zvočnih tednikov, ki nimajo nobene skupnosti, ampak je prvovrstno delo več mesecev največje berlinske »Ufe«, ki je edina snemala Abesinijo 1935, kakor diha in živi.

Ljudska univerza v Mariboru. V petek ob 20.15 uri bo predaval g. prof. Silih o narodnosocialistični vzgoji v Nemčiji, v ponedeljek 21. oktobra pa g. prof. Stane Melihar iz Celja o našem Prekmurju. Skioptične slike.

Nočno lekarniško službo imata danes v petek Albaneževa in Königova lekarna, jutri v soboto pa Maverjeva in Sirkova lekarna.

Ker je ponarejen denar razpečaval. Mariborska policija je prijela delavca Maksa Š. iz mariborske okolice, ker so ugotovili, da je razpečaval ponarejene kovance.

Nogo mu je zmečkalo. Davi so pripeljali v Maribor s koroškim vlakom 53-letnega delavca Franca Pušnega, ki se je včeraj hudo ponesrečil pri podiranju dreves pri Sv. Lovrencu na Pohorju. Pušnec je drvo zgrmel na levo nogo in mu zmečkalo stopalo. S koroškega kolodvora so ga mariborski reševalci prepeljali v bolnišnico.

Nevaren padec. V Oseku je padel s strehe 66-letni delavec Peter Sovec tako nesrečno, da si je zlomil hrbtenico. Prepeljati so ga morali v mariborsko bolnišnico.

Pod kolo. Na vogalu Vetrinjske ulice in ulice Ob jarku je nepoznan kolesar podrł na tla posestnika Karla Šmirmaula. Pri padcu je mož zadobil več občut-

GRAJSKI KINO Telefon 22-19

Od danes dalje svetovnoznana opereta

Cigan baron

z Adolfom Wohlbrückom, Fritzom Kampersom in Hansi Knotekovo v glavnih vlogah. Prihodnji film velika veseloigra »Raj na zemlji« V kratkem pride senzacija dneva: Abesinija 1935 največji aktualni film iz krajev kjer se vrše današnji boji. To je edini celotni film o Abesiniji, ki ga predvaja samo »Grajski kino«.

Kino Union. Danes zadnjič nepozabni film »Chopinov poslovilni valček«. V glavnih vlogah W. Liebenheimer, Sibylle Schmitz, Richard Romanovsky, Hanna Waag. Od danes četrtka dalje se bo predvajal pri vseh predstavah film »Abesinija v vojni z Italijo«. Zadnji in najnovejši originalni filmski posnetki vojnih dogodkov v Abesiniji.

Navadna gledališča

REPERTOAR.

Petek, 18. oktobra: Zaprto.
Sobota, 19. oktobra ob 20. uri: »Tartuffe«. Red C.

Nedelja, 20. oktobra ob 20. uri: »Izdanja pri Novari«.

Ponedeljek, 21. oktobra: Zaprto.

Torek, 22. oktobra ob 20. uri: »Medvedji ples«. Premiera. Red B.

V soboto, 19. oktobra ponove za red C Molièrovo komedijo »Tartuffe«. Delo je polno veselih situacij ter bica z jedko satirično ostjo svetohlinstvo.

Premiera »Medvedjega plesa« bo v torek, 22. oktobra za red B. Dejo je napisal mnogo igrani češki dramatik Villem Werner, čigar dela z največjim uspehom uprizarjajo povsod. »Medvedji ples« je izboren odrski komad, prav zabaven in efektan. Godi se v nižjih meščanskih plasteh in ima tri dejanja, izmed katerih se drugo godi v baru. Režira J. Kovič, nastopi pa ves dramski ansambl. Pri premieri veljajo bloki.

nih poškodb po vsem telesu, tako da je moral iskati zdravniško pomoč.

Trg za ribe. Na današnjem trgu za ribe so prodajali sardele po 12, škombre po 14, očepe po 18, mole pa po 20 Din za kilogram.

Mariborsko vreme. Barometer 742,2, relativna vlaga 93, minimalna temperatura 8, maksimalna 16,8.

Ptujske novice

Nezgode in nesreče. Terezija Petrovičeva, postrežnica v Mariboru, je bila na trgatvi pri svoji sestri v Zavrču. Pri prešljanju je padla tako nesrečno, da se je poškodovala po vsem telesu, zlomila si je tudi desno roko. — Ivan Muršič, posestniški sin pri Sv. Marku, se je pri mlatvi ajde hudo ponesrečil. Stroj mlatilnice ga je zgrabil za levo roko in mu jo popolnoma zmečkal. — Alojz Novak, posestniški sin v Juršincih, je pri popravljanju strehe padel v globčino in zadobil smrtonovarne notranje poškodbe. — Matija Mernik, posestnik v Trbegovcih, je vozil od mlatve žito. Med vožnjo se je voz prevrnil in ga pokopal pod seboj. Dobil je težke notranje poškodbe; zlomljeni ima tudi obe roki. — Marija Kocmut, žena posestnika iz Trnovske vasi, je pri obiranju sadja padla z drevesa in se nevarno poškodovala; zlomljeno ima tudi desno nogo. Vse ponesrečence so spravili v ptujsko bolnišnico.

Ptujski sejmi. Konjski in goveji sejem v torek 15. oktobra je bil dobro založen, kupčija pa je bila srednja. Prignali so 89 volov, 296 krav, 27 bikov, 34 juncov, 49 telic, 6 telet in 140 korjev, skupaj 641 glav živine. Od teh so jih prodali 215. Povprečne cene za kilogram žive teže so bile naslednje: voli 2.50 do 4.25, krave 1.25 do 2.75, biki 2 do 3, junci 2 do 2.50, telice 2.25 do 3.50; konje in kobile so prodajali po kakovosti od 200 do 4900 Din, žrebeta pa od 300 do 1500 Din eno. Prihodnji konjski in goveji sejem bo 5. novembra. — Svinjski sejem v Ptuj, ki je bil v sredo 16. oktobra, je bil razmeroma dobro založen. Prignali so 333 rilcev, prodali pa 92. Povprečne cene za kilogram žive teže so bile naslednje: pršutarji 4.50 do 5, debele 5 do 5.80, plemene 4.25 do 4.50, prasci 6 do 12 tednov od 50 do 100 Din komad. Prihodnji sejem za prašiče bo 23. oktobra.

MARIJ SKALAN

ROMAN

Sida Silanova

To iskanje brez vsakih opor ga je utrujalo do obupa, za katerim je vstajal zopet nov up:

»Morda je pa vendarle vse le domišljija? Ko bi imela koga, bi moral zaslediti neke sledove... Če bi koga vprašal? Ne, nikoli, to bi bilo javno sumničenje. Umazal bi sam svojo lastno ženo. In vendar, tako ni mogoče dalje. Ko bi govoril kar z njo? Tudi tega ne morem. Z njenim zdravnikom?«

Tedaj se je spomnil, kako mu je zadnjič obljubil, da ga zopet obišče.

»K njemu pojdem...«

Ko se je Sida čez nekaj dni vrnila iz Maribora in se ga je izogibala še bolj kakor prej, je dozorel njegov sklep v dejanje. Sedel je v avtomobil in se odpeljal v mesto.

»Zelo pozno prihajate, gospod Rogan,« ga je sprejel zdravnik.

»Čisto sem pozabil na najin dogovor.«

»Ker se je zdravje vaše žene med tem znatno izboljšalo, razumem.«

»Izboljšalo?«

»Ne opažate?«

»Ne.«

»Ni mogoče.«

»Nasprotno, zdi se mi, da je njena bolezen vsak dan hujša.«

»Tako se vam zdi? Iz česa sklepate to?«

»Iz njene čudnega obnašanja. Izogiblje se me vedno bolj. Sploh — izogiblje se vseh in živi čisto vase pogreznjeno.«

»Nemogoče.«

»Zakaj?«

»Bila je predvčerajšnjim pri meni vsa vedra. Razveselil sem se je.«

»Čudno.«

»Doma ni vedra?«

Nikoli.

»Morda je ta zamišljenost le posledica njenega položaja. Na vsako mlado ženo vpliva močno taka sprememba, zlasti prvič.«

»Kakšna sprememba?«

»Nosečnost.«

»Nosečnost?«

»Seveda. Vaša žena je verjetno noseča. Vam tega ni povedala?«

»Ne.«

»Nemogoče.«

»Koliko časa?«

»Največ tri mesece.«

Ervin je prebledel.

»Ne več? Se morda ne motite?«

»Nikakor, gospod Rogan.«

»To je docela izključeno...«

»Zakaj?«

»Ker... ker...«

Dalje ni mogel. Zardel je, povsod glavino in umolknil.

»Zakaj, ker? Povejte jasno!«

»Ker živiva že več mesecev docela ločeno...« je z muko spravil iz sebe.

»Kako, ločeno? Zakonsko?«

»Da. Dejala je, da ste ji vi tako svetovall... zaradi bolezn...«

»Jaz? Nasprotno, jaz...«

Zdravnik se je nenadoma prekinil. — Skozi možgane mu je šinila temna slutnja in z njo zavest, da je storil nekaj, česar ne bi bil smel. Toda bilo je že prepozno. Ervin se je dvignil ves skrušen, stopil k zdravniku, sklenil obupno roko in dejal:

»Gospod doktor, kaj naj to pomeni? Moja žena je noseča. Največ tri mesece. In vi ji niste svetovali vzdržnosti?«

»Pač,« se je skušal izviti, »sedaj se spominjam, da sva nekoč govorila tudi nekaj podobnega, a mogoče je tudi, da me je napačno razumela...«

»In če je noseča... Veste zagotovo? Je bila pri vas tudi zaradi tega?«

»Ne.«

»Vam je sama povedala?«

»Ne.«

»Kako potem veste?«

»Zdelo se mi je.«

»Zakaj?«

»Po nekih znakih. Sicer sem se pa tudi lahko zmotil...«

»Torej niste trdno prepričani?«

»Ne.«

»Hvala Bogu! Morda le mi res.«

»Ako je tako, kakor mi pravite, potem gotovo ni res.«

»In če je vendarle? Gospod doktor, ne razumete? Potem... ni z menoj... potem ima nekoga drugega...«

»Ah, ne mislite tako. Koga naj bi imela? Sumite koga?«

»Ne. Prav to je strašno...«

»Pomirite se, gospod Rogan. Tudi zdravnik se lahko zmoti, ako sodi le površno...«

»Morda, a črna senca vendarle ostane. Zdi se mi, da tudi sam spregledujem...«

»Vrnite se mirno k svoji ženi in pogovorite se z njo. Toda previdno. Njeni živci so bolni; ne pozabite tega!«

»Skušal bom, gospod doktor.«

In črna senca je ostala, rasla, se širila v neskončnost. Zagrnila je vse Ervinovo miselno obzorje. Ko se je vračal domov, je drevel njegov avtomobil skozi gosti mrak črnih slutenj in jedkih bolečin. Za njimi ni bilo ničesar več, ne doline ne jasnice ne gozdov ob cesti, še življenja izven tega ne...

(Se bo nadaljevalo.)

J. Hajšman:

V skupni fronti z Jugoslovani

Dne 15. novembra je izstopil iz Jugoslovanskega kluba dr. Šusteršič in z njim edini, popolnoma brezpomembni poslanec Jaklič. Izločila sta se sama iz naroda. Dne 22. novembra 1917. je bil dr. Šusteršič na ulici javno insultiran od sooproge urednika organa klerikalne stranke »Slovenca«, kateremu je do nedavnega zapovedoval Šusteršič kot vrhovni gospodar.

Takšna je bila situacija na jugu, ko sem v polovici novembra 1917. prišel k »Slovenskemu Narodu«.

Istega dne, ko sem se pogajal z Jugoslovani o sodelovanju, sem šel zvečer z Giuniom naznanit drju. Šamalu, kaj smo se dogovorili. Dr. Šamal nam je dejal, da je bil dr. Kramer že pri njem ter da mu je to povedal. Čakalo pa me je še eno presenečenje: Giunio je pripovedoval drju Šamalu, da bo od Novega leta naprej izhajal v Zagrebu nov dnevnik »Glas SHS« kot organ krške deklaracije na ozemlju habsburške monarhije. Ta dnevnik mora imeti v Pragi dopisnika — vse popolnoma posvečenega, — da bi bilo takó tesno sodelovanje s Čehi kakor vzporednost z zamejno akcijo markantno označeni; prosil je drja Šamala, naj bi mi olajšal delo, da bi tudi temu listu mogel dopisovati jaz. Meni se je ta naloga zdela težka; šlo je za dva sicer tuja, toda zelo blizu si stoječa dnevnika, tako da bi mogel zapadati v skematičnost; zelo težko je, pisati o isti stvari v dva velika lista, kakor sta bila »Narod« in »Glas«. Končno — sem dejal — vobče ne bom zmogel. Dr. Šamal je menil, da bi mogel pustiti kak časnika v Pragi, morda poročevalstvo »Lidvých Novin«, ali pa da bi si vzel koga na pomoč. »Glasu« nisem mogel odreči.

Prvi dopis »Slovenskemu Narodu« sem pisal 13. novembra in istega dne, ko sem dobil številko s tem dopisom, sem dobil tudi pismo od drja. Kramerja; vzpodbujal je, naj marljivo pišem o vsem, kar spoznam za dobro, toda naj bi pisal zagotovo in bi dopisovanje ne zamenjal. S sodelovanjem pri »Glasu« je soglašal pod pogojem, da bo »Narod« na prvem mestu. Giunio in gospodje pri »Glasu« pa so vedno opozarjali, da je »Glas« važnejši nego — kakor so se izražali — »provincijalni« Narod.

Od teh dob so izhajali dnevno ali vsaj vsak drugi dan v ljubljanskem glavnem listu dopisi, datirani iz Prage, označevani z moje značko H. Referati, zmes, sličice, politika, gospodarstvo, kultura,

vsa vsebina našega življenja in vse usmerjeno v odpor, prevečeno po našem — češkem duhu. Cenzura je včasih kaj potlačila, vendar pa je mnogo prošlo, kar bi na Češkem ne bilo prošlo. Dopise sem pošiljal z običajno pošto, ekspresno, ne priporočljivo, ker sem vedel, da navedeno pismo uide nepoklicanim pogledom, rekomandirano ne. Prišla so vsa prav in so imela povratno adresno. Toda že čez nekaj tednov me je opozarjal dr. Žerjav, da iščejo pisca, da so tudi v uredništvu izpraševali, kdo dopisuje iz Prage. Kmalu nato mi je pokazal dr. Žerjav, potem pa tudi Giunio, kako v pregledih tiska, katere je izdelovalo AOK (Armeeoberkommando — vrhovno armadno poveljstvo), opozarjajo na mnoge članke ter jih prikazujejo za vzor odprnega duha Čehov; nujno opozarjajo vsa uradna mesta v državi, da je to sistematična, premišljena akcija Klotáčeve in Kramáreva. v stalnem sporazumu s češko akcijo za mejami, »torej najeta od antante«; urade opominjajo, naj ugotovijo, kdo to piše, da odkrijejo »tajno« zvezo z antanto, komplot proti Avstriji. Nikomur izmed številnih čuvarjev Avstrije ni prišlo na misel, da bi utegnili biti ta kakšna drugačna zveza nego »tajna«, najmanj pa, da se vzdržuje zveza z običajno pošto; če bi bili pogledali katerokoli moje ekspresno pismo, bi bili našli na njem po predpisu povratno adresno.

Drobna epizoda, toda ne morem je preiti; meče namreč jarek žarek jasne luči na kruto bedo teh dob in na češke ljudi. Iz uredništva so mi pisali, naj pošlém neke begunce, Slovence s Krasa, deželane iz okolice Trsta in Gorice; od jeseni 1915. so izseljeni, brez doma, v bedi, zapuščeni; nekje pri Kralupih. Njihove domove je razrušil do tal prijatelj, neprijatelj. V Kralupih sem imel dobrega znanca, realista, naročnika »Časa«, učitelja Ždimala, velikega godbenika in uslužnega človeka; spoznala sva se v najžalostnejših časih: po ustavitvi »Časa« nam je zbiral podporo, in kadarkoli sem se obrnil nanj, vedno mi je ugodil ter vedno pomagal. Druga dne sem imel odgovor na pismo: slovenski begunci so pri Kralupih in briga se za njih »kot nekaj njihov konzul« blagajnik s kolodvora v Kralupih — gospod Krejčí; k njemu naj se popeljem, on ve vse. Popeljal sem se ter bil ganjen radi skrbni malega češkega uradnika, kateri se je iz zgolj nesebičnega zanimanja zavzel za reveže kakor oče, jim pomagal in svetoval ter pri uradih interveniral: eden izmed onih, ki je šel svojo pot dalje ter ni predlagal menic, ko je beda minila.

»Slovenski Narod« je dobil v kratkem posebno obeležje. Markantno fiziognomijo: nad duhom Dunaja, nemštva in

avstrijstva je takorekoč namah prevladal češki duh, oči so bile obrnjene k Pragi, ne samo po mojih člankih. Dosti često so se pojavljali v listu tudi članki z drugo značko. To je bil dr. Lah, profesor in napreden urednik, ki je prišel težko bolan z romunske fronte v Prago v bolnišnico in potem se je skrival pri nas v družini urednika Strakatega²¹⁾; včasih se je oglašil kak študent, vzpodbujen po poročilih iz Prage.

Dopisi »Slovenskemu Narodu« dajejo sovsnio sliko razvoja stvari na Češkem od konca leta 1917. do prevrata. Pred nekoliko leti sem te dopise zbral, jih dopolnil z izvirnimi, konfisciranimi besedili iz predcenzurnih iztisov in prevedel ter jim pripojil glose, ki z dopisi sovsnio prikazujejo razvoj položaja na Češkem. Minister dr. Kramer je napisal k tej zbirki uvod ter je pokazal, kakšen vpliv so imeli dopisi na prevrat v mišljenju jugoslovanskega ljudstva, kako so učinkovali in kakšen delež ima Praga na jugoslovanskem odporu. Računam, da izide to delo, del mojih spominov in kos bilance mojega dela med vojno v tisku²²⁾; dopolnilo bi te spomine s liko splošnega položaja in zato se omejujem v teh spominih le na najkrajše opombe o splošnem položaju.

Delo iz Prage na jug je bilo ena stran poglavja našega sodelovanja z Jugoslovani; druga stran je bilo sistematično informiranje češke javnosti o Jugoslovanih. Začel sem v »Češki Demokraciji« in delal skrbno vse do prevrata v vseh listih, h katerim sem si izposloval pristop, izhajajoč s stališča, da je »jugoslovansko vprašanje vprašanje naše eksistence«. Največ sem pisal v tisk narodno-socialne stranke, potem pa v našo realistično »Češko Stražo«. V tej sem oskrboval praviloma zamejno rubriko, polnil to rubriko s poročili o antanti, a v glavnem o Jugoslovanih. Iz korespondence

sem videl, da članki ugajajo, da ljudje razumevajo, da se rubrika zares čita. Za njo se je ozval skoro ves češki tisk: »Narod«²³⁾, za njim očiščeni »Narodni listi« in pa agrarni tisk.

Spočetka januarja 1918. me je zaprosila dr. M. Slavikova, predsednica Združenja akademsko izobraženih žen, naj bi v skupini predavanj o časovnih vprašanjih, katera je prirejalo Združenje, predaval o jugoslovanskem vprašanju; priporočil me je dr. Heidler.²⁴⁾ Izdelal sem na temelju podatkov od Giunia in drja Laha obširno predavanje.

Spomladi 1918., — ko smo se — po Treh kraljih²⁵⁾ in 13. aprilu — zližli z Jugoslovani v eno telo ter enoten instrument odpora proti habsburški državi, je prišel Jaroslav Kvapil²⁶⁾ ter me zaprosil, naj čim najhitreje oskrbim za »Narodni divadlo« (= Narodno gledališče) prevod kakega gledališkega komada, najbolje slovenskega, ko toliko delamo s Slovenci. Zavzemal se je za to, naj bi se tudi v »Narodnim divadlu« zrcalilo sodelovanje z Jugoslovani. Vzel sem z veliko radostjo Cankarjeve »Hlapce« ter sem jih prevedel nanaglo v nekoliko nočeh; v maju 1918. sem prevod predal Kholu, lektorju Narodnega gledališča; več pa o igri nisem slišal, lavina dogodkov se je vsula na nas ter je Cankarja pokopal²⁷⁾.

²¹⁾ Urednik »Narodnih listov«, znan prijatelj Jugoslovancov.

²²⁾ Podčrtal prireditelj; umestno bi bilo, da se našemu prijatelju zares želja izpolni!

²³⁾ Drug češki list, ki je zastopal stremeljenja češke mafije.

²⁴⁾ Vodja ene izmed češki mafiji pripadajočih skupin.

²⁵⁾ Dneva, ko so Čehi priredili veličastno manifestacijo za svojo državno samostojnost.

²⁶⁾ Intendant Narodnega gledališča v Pragi.

»Čuvalite Jugoslavijo«

Razno

V SOBOTO IN NEDELJO

pojedina rac, piščancev in klobas v gostilni Tomše v Pekrah. — Svira priljubljena godba. Vabi gostilničar. 4768

DANES VEČERJA

specijalitete morskih rib; brancini, zobaci na rešetki, molji, raki in grongi pohani, rakov rizoto, grongov brodet s polento. Gostilna »Rotovž«, Vicel, Rotovski trg 8. 4766

ISČEM

čez 40 let staro varuhinjo za 6 mesecev starega otroka, eventuelno dam otroka v oskrbo. Vprašati Kejžarjeva ulica 26. 4747

Kupim

KUPIM DECIMALNO TEHTNICO

od 150—200 kg in močen šivalni stroj. Naslov v upravi. 4752

Prodaj

SPALNICE, JEDILNICE, kuhinjske opreme, stole vseh vrst za takojšnje dobave z jamčeno kupite pri Novaku, Vetrinjska 7. Koroška 8 4285

MOŠKI TRENCHCOAT, skoraj nov, poceni naprodaj. Naslov v upravi »Večernika«. 4775

JABOLKA

oddajamo po Din 1.50 naprej. Velika izbira. Kmetijska družba, Meljska cesta 12. 4749

Sobo odda

SOBO

oddam s posebnim vhom, eventuelno s štedilnikom. Pripravno za železničarja ali zakonski par. Studenci, Jurčičeva 95. 4750

Službo dobi

POŠTENEGA VAJENCA sprejme Karl Tratnik, lasar in srebrar, Maribor. Orožniva ulica 3. 4733

SPREJMEM UČENKO v svojo specialno trgovino s kuhinjsko posodo. Vicel, sposka ul. 5. 4767

Spomnite se CMD